

Rozprávka o zelenom hadovi a krásnej Lalii

Ako dobre zhodnocovať zlato?

J.W. Goethe

Neďaleko veľkej rieky, ktorá sa práve rozvodnila od silného dažďa a vyliala sa z brehov, ležal vo svojej chalupe starý prievozník, unavený námahou dňa a spal. Uprostred noci ho prebudilo niekoľko hlučných hlasov, začul, že nejakí cestujúci sa chcú nechať previezť.

Keď vyšiel z dverí, videl dve veľké bludičky, ako sa vznášajú nad uviazanou loďou. Presviedčali ho, že sa veľmi ponáhľajú a že by si už želali byť na druhom brehu. Starec neotálal, odrazil a išiel s naučenou obratnosťou naprieč prúdom, zatiaľ čo cudzinci syčali jeden na druhého neznámou, veľmi rýchlou rečou a raz za čas prepukli do hlasného smiechu, pritom poskakovali sem a tam, hneď po okrajoch a laviciach, hneď po dne lode.

„Lod' sa kolíše!“ vykrikol starec „a keď budete takýto nepokojní, mohla by sa prevrhnúť, sadnite si, svetielka!“

Nad takým nápadom vyprskli svetielka do hlasného rehotu, smiali sa starcovi a vyvádzali ešte divšie ako predtým. Niesol ich nezdvorilosti trpezlivo a onedlho prirazil k brehu.

„Tu máte niečo za tú lopotu!“ zvolali cestujúci, začali sa otrepávať a do mokrého člnu sa sypalo plno lesklých zlatiek. „Preboha, čo to robíte!“ vykrikol starec „veď ma privediete do najhoršieho nešťastia! Rieka neznáša tento kov a keď by jediný kúsok zlata spadol do vody, prúd rieky by sa vzdul strašnými vlnami, pohltil by loďku aj mňa a kto vie, čo by sa stalo s vami! Len si pekne svoje peniaze zoberte!“

„Nemôžeme si späť zobrať nič, čo sme raz vytriasli,“ odpovedali.

Starec sa zohol a začal zbierať mince do čiapky. „Takto mi len pridávate prácu,“ povedal, „teraz ich musím pohľadať a vyzbierať, odniesť na breh a niekde zakopať.“

Bludičky vyskočili z loďky a starec zavolať: „Kdeže je moja odmena?“

„Kto neberie zlato, ten nech pracuje zadarmo!“ volali svetielka.

„Aby ste teda vedeli, mne je možné zaplatiť iba plodmi zeme.“

„Plodmi zeme? Tými opovrhujeme a nikdy sme ich nezakúsili.“

„A predsa vás nemôžem pustiť, dokiaľ mi nesľúbite, že mi dodáte tri hlávky kapusty, tri artičky a tri veľké cibule.“

Svetielka chceli so smiechom vyklíznuť, ale pocítili, že sú záhadným spôsobom pripútané k zemi. Bol to najneprijemnejší pocit, aký kedy zakúsili. Sľúbili, že vyhovejú jeho požiadavke čo najskôr, keď ich prepustí a odrazil od brehu. Bol už ďaleko, keď za ním spustili: „Starký, hej, starký! Zabudli sme na to najdôležitejšie!“ Bol však preč a nepočul ich. Nechal sa unášať pozdĺž tohto brehu, aby zahrabal nebezpečné zlato v hornatej končine, kam voda nemohla nikdy vystúpiť. Medzi vysokými skalami tam našiel obrovskú priepasť, vysypal do nej mince a preplavil sa späť do svojej chalupy.

V tej priepasti sa zdržiaval krásny zelený had, ktorého cengavý zvuk padajúcich mincí prebudil zo spánku. Sotva uvidel lesknúce sa kotúčky, začal ich na mieste s veľkou chuťou hltáť a ešte starostlivo pohľadal všetky mince, ktoré sa zakotúľali do krovín a do trhlín v skale.

Len čo ich zjedol, s rozkošou pocítil, ako sa zlato v jeho útrobach taví a šíri celým telom, a s najväčšou radosťou pozoroval, že mu telo spriehľadnilo a začalo svietiť. Už dlhé obdobie ho uistovali, že k takému javu môže dôjsť, pretože však bol na pochybách, či svetlo vydrží dlhšie, vypudila ho zvedavosť a želanie, aby sa do budúcnosti zaistil, z oblasti skál. Chcel zistiť, kto do nej mohol nasypať to krásne zlato. Nenašiel nikoho. Bolo pre neho tým príjemnejšie obdivovať samého seba, keď sa tak plazil medzi bylinami a krovinami, aj to pôvabné svetlo, ktoré šíril po sviežej zeleni. Všetky lístky ako by boli zo smaragdu, všetky kvetiny ako by žiarili nádherným jasom. Nadarmo preliezal osamelou divočinou, o to viac však vzrástla jeho nádej, keď sa dostal na rovinu a uvidel v diaľke žiaru, ktorá sa podobala jeho.

„Konečne predsa len nájdem niekoho, kto je môjho rodu!“ vykrikol a ponáhľal sa na tú stranu. Nedbal na ťažkosti, že sa musel plaziť cez močiar a trstinu, keďže žil najradšej na suchých horských lúkach, v trhlínach na vrcholoch skál, živil sa s obľubou korenistými bylinami a smäd

tíšil jemnou rosou a čerstvou vodou z prameňov, ale kvôli milému zlatu a s nádejou na nádherné svetlo by podnikol všetko, čo by naňho kto uložil.

Poriadne unavený sa konečne doplazil k vlhkej trstine, kde sa obidve naše svetielka mihali sem a tam. Vyrazil smerom k nim, pozdravil ich a tešilo ho, že nachádza takých príjemných pánov zo svojho príbuzenstva. Svetielka kmitali okolo neho, skákali cez neho a chichotali sa po svojom.

„Priateľku,“ oslovili ho, „aj keď ráčite byť z vodorovna, to teda vôbec nevádi, spriaznení sme pravdaže výhradne tou žiarou, veď len sa pozrite.“ Zrazu sa oba plamienky vzdali všetkej svojej výšky a snažili sa byť čo najdlhšie a najostrejšie. „Ako krásne nám pánom z kolmosti sluší takáto štíhla línia, neráčte nás prosím brat' zle, priateľu, ktoré že príbuzenstvo by sa mohlo pýšiť niečím takým? Pokiaľ sú na svete svetielka, žiadne z nich si ešte ani nesadlo, ani neľahlo.“

Had sa v prítomnosti tohto príbuzenstva cítil značne nesvoj, nech totiž zdvíhal hlavu ako chcel vysoko, predsa cítil, že ju musí zasa skloniť k zemi, aby sa pohol z miesta. A pokiaľ sa predtým v temnom háji sám sebe preveľmi páčil, zdalo sa, že sa jeho žiara v prítomnosti týchto bratrančiek každú chvíľu zmenšovala, dokonca sa bál, že mu nakoniec úplne zhasne.

Celý rozpačitý sa rýchlo opýtal, či by mu snáď páni nevedeli podať správu, odkiaľ pochádzalo to krásne zlato, čo pred chvíľou napadalo do skalnej priepasti, že si myslí, že to bol asi zlatý dážď, ktorý tam nakvapkal rovno z neba. Bludičky sa rozosmiali a rozkmitali a okolo nich poskakovalo veľké množstvo zlatiek. Had po nich rýchlo chniapal, aby ich pohltil. „Prajeme dobrú chuť“, povedali zdvorilí páni, „môžeme poslúžiť ešte ďalšími.“ Veľmi obratne sa ešte niekoľkokrát roztriasli, takže had sa čudo že nezadlávil od hojnosti vzácneho pokrmu. Jeho žiara navidomoči rástla a svietila skutočne krásne, zatiaľ čo bludičky značne schudli a zmenšili sa, bez toho, aby stratili čokoľvek zo svojej dobrej nálady.

„Som vám naveky zaviazaný,“ povedal had, keď sa nadýchol po tej hostine, „žiadajte odo mňa čokoľvek chcete, urobím všetko, čo bude v mojich silách.“

„Znamenite,“ zvolali bludičky, „povedz nám, kde býva krásna Lalia? Zaved' nás čo najrýchlejšie k palácu a do záhrady krásnej Lalie, umierame od nedočkavosti, aby sme sa jej vrhli k nohám.“

Had hlboko vzdychol. „Túto službu,“ odpovedal, „vám nemôžem v tejto chvíli preukázať. Krásna Lalia býva, bohužiaľ, za riekou.“

„Za riekou! A my sa v tejto búrlivej noci necháme previesť. Aká krutá je rieka, ktorá nás teraz delí! Nebolo by možné sa ešte dovolať starého prievozníka?“

„Nadarmo by ste sa namáhali,“ odpovedal had. „Aj keby ste ho stretli priamo na tomto brehu, nevzal by vás do lodi. Môže previesť kohokoľvek sem, nikoho však odtiaľto na opačný breh.“

„To sme si teda dali. Či sa nenájde iný prostriedok, aby sme sa dostali cez vodu?“

„Je ich ešte niekoľko, len nie v túto chvíľu. Môžem dopraviť pánov na druhý breh sám, ale až cez poludnie.“

„To je doba, kedy my neradi cestujeme.“

„Potom sa môžete dostať cez rieku večer po tieni obra.“

„Ako sa to robí?“

„Veľký obor, ktorý býva neďaleko odtiaľto, nezmôže svojím telom vôbec nič. Jeho ruky nezodvihnú steblo slamy, jeho ramená by neunesli viazaničku raždia, ale jeho tieň dokáže veľa, ba všetko. Preto je najmocnejší pri východe slnka a pri západe slnka a stačí, aby ste si večer sadli na šiju jeho tieňa, obor potom opatrne vykročí smerom k rieke a tieň dopraví pútnika cez vodu. Ale keby ste sa na pravé poludnie ráčili dostaviť tam na roh lesa, kde krovie dosahuje až tesne k brehu, môžem vás preniesť a predstaviť krásnej Lalii, pokiaľ sa samozrejme vyhýbate poludňajšej žiare, stačí, keď večer vyhl'adáte obra tam v tom skalnom zákutí, uvidíte, že bude veľmi ochotný.“

S ľahkou poklonou sa obaja mladí páni vzdialili a had bol spokojný, že sa ich zbavil, jednak pretože sa chcel pokochať svojím vlastným svetlom, jednak pretože túžil uspokojiť akúsi zvedavosť, ktorá ho už dlho čudne trápila.

V skalných roklinách, ktorými často preliezal sem a tam, objavil na jednom mieste čosi zvláštne. Bol síce nútený preliezať týmito priepasťami bez svetla, ale rozpoznával predmety celkom dobre hmatom. Bol privyknutý, že nachádza všade len nepravidelné výtvy prírody. Hneď sa

predieral medzi špicami veľkých kryštálov, inde cítil háčiky a vlasy rýdzeho striebra a sem tam vyniesol na svetlo aj nejaký ten drahokam. Ale vo vnútri jednej skaly, dookola uzatvorenej, nahmatol k svojmu úžasu predmety, ktoré prezrádzali tvorivú prácu ľudskej ruky. Hladké steny, po ktorých sa nedokázal vysunúť nahor, ostré pravidelné hrany, starostlivo tvarované stĺpy a čo mu pripadalo najčudnejšie, aj akési ľudské postavy, okolo ktorých sa niekoľkokrát obvinul a ktoré musel považovať za kov, alebo vysoko vyleštený mramor. Želal si, aby všetky dojmy mohol ešte zhrnúť zrakom a overiť si, čo iba odhadoval. Myslel si, že teraz bude schopný ožiarit túto podivuhodnú podzemnú jaskyňu vlastným svetlom a tak dúfal, že sa zoznámi dokonale s týmito čudnými predmetmi. Ponáhlal sa a onedlho našiel na známej ceste štrbinu, ktorou sa už predtým často vplúžil do svätyne.

Keď bol na mieste, obzeral sa zvedavo a aj keď jeho žiara nemohla osvietiť všetky predmety v rotunde, črtali sa najbližšie z nich dostatočne zreteľne. S údivom a úctou vzhlíadal na lesknúci sa výklenok, kde bolo vidieť sochu ctihodného kráľa z rýdzeho zlata. Rozmerovo bola väčšia ako človek, postavou však zobrazovala muža vzrastu skôr malého ako veľkého. Jeho urastené telo bolo zahalené prostým plášťom a veniec z dubových listov mu spevňoval vlasy.

Sotva had vzhlíadal na túto ctihodnú sochu, začal kráľ hovoriť a opýtal sa: „Odkiaľ prichádzaš?“

„Z roklín, v ktorých prebýva zlato,“ odpovedal had.

„Čo sa skvie viac ako zlato?“ opýtal sa kráľ.

„Svetlo,“ odpovedal had.

„Čo osviežuje viac ako svetlo?“ znela ďalšia otázka.

„Rozhovor,“ znela odpoveď.

Počas rozhovoru poškuľoval had nabok a uvidel v susednom výklenku inú skvostnú sochu. Sedel tam strieborný kráľ s vysokou, skôr štíhlou postavou, telo mal zahalené ozdobnými šatami, korunu, pás a žezlo vykladané drahokamami, hrdý úsmev mu rozjasňoval tvár a zdalo sa, že chce práve prehovoriť, keď sa náhle na mramorovej stene rozžiarila dlhá žila, doteraz temne sfarbená a celým chrámom sa rozlialo príjemné svetlo. V tomto svetle had zbadal tretieho kráľa. Sedel tam, medený, s mohutnou postavou, opieral sa o budzogaň, bol ozdobený vavrínovým vencom a podobal sa skôr skale ako človeku. Had sa chcel rozhliadnuť po štvrtom, ktorý stál najďalej od neho, ale vtom sa pred ním roztvorila stena, pričom žiariaca žila sa mihla ako blesk a zmizla.

Hadovu pozornosť upútal muž strednej postavy, ktorý vystúpil zo steny. Bol oblečený ako sedliak a v ruke niesol malú lampu, do ktorej pokojného plameňa bolo príjemné sa pozeráť, osvetľovala celý dóm bez toho, aby vrhala jediný tieň.

„Prečo prichádzaš, keď máme svetlo?“ opýtal sa zlatý kráľ.

„Viete, že nesmiem osvetliť nič temné.“

„Skončí moje kráľovstvo?“ opýtal sa strieborný kráľ.

„Neskoro, alebo nikdy,“ povedal stavec.

Silným hlasom sa začal pýtať medený kráľ: „Kedy povstanem?“

„Skoro,“ odpovedal stavec.

„S kým sa mám spolčiť?“ opýtal sa kráľ.

„So svojimi staršími bratmi,“ povedal stavec.

„Čo sa stane s najmladším?“ opýtal sa kráľ.

„Sadne si,“ povedal stavec.

„Nie som unavený,“ zvolal štvrtý kráľ drsným, zasekávajúcim sa hlasom.

Zatiaľ čo rozprávali, plazil sa had ticho po chráme, všetko si prezeral a pozeral si teraz štvrtého kráľa zblízka. Ten stál opretý o stĺp a jeho statná postava bola skôr ťažkopádna ako krásna. Ale kov, z ktorého bol uliaty, nebolo ľahké rozpoznať. Kto by ho presnejšie skúmal, videl by, že to bola zmes tých troch kovov, z ktorých boli urobení jeho bratia. Ale zdalo sa, že pri odlievaní tejto látky sa nespojili úplne, medenou masou prebiehali nepravidelné zlaté a strieborné žily a dávali soche nepríjemný výzor.

Medzitým povedal zlatý kráľ mužovi: „Koľko poznáš tajomstiev?“

„Tri,“ povedal stavec.

„Ktoré je najdôležitejšie?“ opýtal sa strieborný kráľ.

„To, ktoré je prejavené,“ povedal starec.

„Odhalíš ho aj nám?“ opýtal sa medený.

„Len čo budem poznať štvrté,“ odpovedal starec.

„Čo je ma po tom?“ hundral si zložený kráľ ticho pre seba.

„Ja poznám štvrté,“ povedal had, priblížil sa k starcovi a čosi mu zasyčal do ucha.

„Nastal čas!“ zvolal starec mohutným hlasom.

Chrám zahlaholil ozvenou, kovové sochy sa rozozvučali a v tom okamihu sa starec prepadol na západ, had na východ a každý z nich sa ponáhlal veľkou rýchlosťou cez rokliny medzi skaliskami.

Všetky chodby, ktorými prechádzal starec, plnili sa hneď za ním zlatom, lebo jeho lampa mala podivuhodnú vlastnosť, že menila všetky kamene na zlato, všetko drevo na striebro, mŕtve zvieratá na drahokamy a ničila všetky kovy. Aby takto pôsobila, musela svietiť úplne sama. Keď svietilo iné svetlo vedľa nej, vydávala iba krásnu, jasnú žiaru, všetkému živému vždy na osvieženie.

Starec vošiel do svojho domčeka priláhlého k hore a našiel tam svoju ženu v najväčšom žiali. Sedela pri ohni, plakala a nedala sa utíšiť. „Aká som nešťastná,“ volala, „kiedz by som ťa dnes nepustila z domu!“

„Čože sa deje?“ opýtal sa starec úplne pokojne.

„Len čo si odišiel,“ rozprávala medzi vzlykmi, „prihrnuli sa k dverám dvaja hrubí pútnici. Neopatrne ich vpustím, zdalo sa, že je to pár slušných, zdvorilých človečikov, boli oblečení do ľahkých plamienkov, považovala by som ich za bludičky, sotva sa ocitli v dome, začali mi lichotiť neslušnými slovami, až sa hanbím na to pomyslieť.“

„Nuž,“ podotkol muž s úsmevom, „páni asi žartovali, keď uvážim tvoj starý vek, mali asi zostať pri prostej zdvorilosti.“

„Čo? Vek! Vek!“ vykričala žena, „či musím vždy počúvať o svojej starobe? Akáže som stará? Hlúpa zdvorilosť! Predsa viem, čo viem. A len sa pozri dookola, ako vyzerajú steny, len sa pozri, tie staré kamene, ktoré som už nevidela sto rokov, všetko zlato olízali a sústavne uisťovali, že chutí oveľa lepšie ako obyčajné zlato. Keď vylízali steny dohola, zdalo sa, že majú náramne dobrú náladu a naozaj, boli tiež za krátku dobu oveľa väčší, širší, svietivejší. A už spustili znovu tie svoje samopaše, zas ma hladili, hovorili mi „kráľovná“, otriasali sa a hromada zlatiek skákala po miestnosti, ešte ich vidíš, ako svietia tamto pod lavicou. Ale to nešťastie! Naš mopslík ich niekoľko zožral a tam sa na neho pozri, leží mŕtvy vedľa krbu, úbožiak! Nemôžem sa utíšiť. Zbadala som to, až keď boli preč, inak by som im nesľúbila, že za nich vyrovnám dlh u prievozníka.“

„Čo sú dlžní?“ opýtal sa starec.

„Tri hlávky kapusty,“ povedala žena, „tri artičky a tri cibule. Sľúbila som, len čo sa rozvidnie, že ich donesiem k rieke.“

„Tú láskavosť im môžeš preukázať,“ povedal starec, „oni nám príležitostne tiež zasa poslúžia.“

„Či nám poslúžia, neviem, ale sľúbili to a zaprisahávali sa, že áno.“

Medzitým dohorel oheň v kozube, starec prekryl uhlíky kopčekom popola, odstránil trblietajúce sa zlatky a jeho lampa teraz svietila zasa sama v najkrajšom lesku, steny sa potiahli zlatom a mopslík sa premenil na najkrajší ónyx, aký len človek môže vidieť. Striedanie hnedej a čiernej farby na tomto kameni z neho vytvorilo najvzácnejšie umelecké dielo.

„Vezmi si kôš,“ povedal starec, „a polož do neho ónyx, potom zober tie tri hlávky kapusty, tri artičky a tri cibule, rozlož ich dookola a odnes ich k rieke. Na poludnie nech ťa had prepraví na druhý breh a navštív krásnu Ľaliu, dones jej ónyx, ona ho dotykom oživí, tak ako všetko živé dotykom usmrcuje, bude mať v ňom verného druha. Povedz jej, aby nesmútila, jej vykúpenie je už blízko. Najväčšie nešťastie nech považuje za najväčšie šťastie, pretože - Nastal čas.“

Starena si zbalila kôš a keď sa rozodnilo, vydala sa na cestu. Vychádzajúce slnko svietilo jasne cez riekku, ktorá sa ligotala v diaľke, žena išla pomalým krokom, pretože kôš ju tlačil na hlavu a predsa to, čo v ňom ťažilo, nebol ónyx. Pokiaľ niesla čokoľvek mŕtve, necítila to, naopak, kôš sa vtedy nadvihoval dohora a vznášal sa jej nad hlavou. Ale niešť čerstvú zeleninu alebo nejaké živé

zvieratko jej pripadalo mimoriadne ťažké. Šliapala namrzene nejakú dobu, keď sa naraz preľaknuto zastavila, skoro by totiž šliapla na obrov tieň, ktorý sa ťahal po rovine až k nej. Iba teraz zbadala, ako mohutný obor, ktorý sa vykúpal v rieke, vylieza z vody a nevedela, ako sa mu vyhnúť. Len čo ju zbadal, začal ju žartovne zdravieť a ruky jeho tieňa siahli ihneď do koša. Vytiahli z koša ľahko a obratne jednu hlávku, jeden artičok a jednu cibuľu a doniesli ju obrovi k ústam. Obor potom išiel ďalej pozdĺž rieky a uvoľnil žene cestu.

Rozvažovala, či by sa nemala radšej vrátiť a doplniť zo svojej záhradky chýbajúce kusy a s týmito pochybnosťami pokračovala stále svojou cestou, takže onedlho došla až na breh rieky. Dlhو sedela a čakala na prievozníka. Konečne ho uvidela, ako sa preplavuje so zvláštnym cestujúcim. Z lode vystúpil mladý, urodzený, krásny muž, na ktorého sa nemohla vynadávať.

„Čo mi nesiete?“ volal stavec.

„To je tá zelenina, ktorú vám dlhujú bludičky,“ odpovedala žena a ukázala mu svoj tovar. Keď stavec našiel z každého len dva kusy, zamračil sa a prehlásil, že to nemôže prijať. Žena ho nástojčivo prosila, hovorila mu, že teraz nemôže ísť domov a že na ceste, ktorá ju čaká, ju bude ťažiť váha koša. Zostal pri svojej odmietavej odpovedi, pritom ju ubezpečil, že to ani nezávisí na ňom. „Čo mi patrí, musím nechať deväť hodín pokope a sám nesmiem prijať nič, dokiaľ rieke neodovzdám tretinu.“ Po dlhom dohadovaní povedal nakoniec stavec: „Ešte by tu bol jeden prostriedok. Keď sa rieke zaručíte a budete ochotná sa jej priznať k svojmu dlhu, prevezmem tých šesť kusov, pravda je pri tom isté nebezpečenstvo.“

„Keď dodržím slovo, nebude to predsa nebezpečné?“

„Ani za mak. Strčte ruku do rieky,“ pokračoval stavec, „a sľúbte, že splatíte svoj dlh do dvadsiatich štyroch hodín.“

Starena tak urobila, ale ako sa zľakla, keď ruku vytiahla von z vody čiernu ako uhol'. Prudko sa pustila do starca, ubezpečovala, že ruky na nej boli odjakživa to najkrajšie a že napriek všetkej ťažkej práci sa dokázala o tieto ušľachtilé končatiny starať tak, že zostali biele a úhľadné. Prezerala si ruku veľmi namrzene a potom zúfalo vykrikla: „To je ešte horšie! Vidím, že sa dokonca scvrkla, je oveľa menšia ako tá druhá.“

Teraz sa to len tak zdá,“ povedal stavec. „Ale keby ste nedodržala slovo, môže sa to stať skutočnosťou. Ruka sa bude postupne strácať a nakoniec zmizne úplne, bez toho aby ste prišla o schopnosť ju používať. Budete môcť všetko tou rukou robiť, len ju nikto neuvidí.“

„Milšie by mi bolo, keby som ju nemohla používať, ale keby to nebolo na mne vidieť,“ nadávala starena, „ale na tom nezáleží, čo som sľúbila, to splním, aby som sa čo najskôr zbavila tejto čiernej ruky a týchto starostí.“ Nato rýchlo schytila kôš, ktorý sa sám nadvihol nad jej hlavu a volne sa vznášal vo výške a ponáhľala sa za mladým mužom, uberajúcim sa pomaly a zamyslene pozdĺž brehu. Jeho nádherná postava a jeho zvláštny odev na starenu hlboko zapôsobili.

Hruď mal prikrytú lesklým pancierom, ktorý umožňoval pohyb všetkým častiam jeho krásneho tela. Okolo ramien mu splýval purpurový plášť, okolo hlavy bez pokrývky sa mu vlnili hnedé vlasy v krásnych kaderiach. Jeho ľúbezná tvár bola vystavená lúčom slnka, rovnako ako jeho krásne urastené nohy. Bosými chodidlami kráčal pokojne po rozhorúčenom piesku, a zdalo sa, že akási hlboká bolesť mu otupovala všetky vonkajšie dojmy.

Zhovorčivá starena sa pokúšala ho prinútiť k rozhovoru, ale z jeho skúpych slov sa dozvedela len málo, takže nakoniec, napriek jeho krásnym očiam, ju omrzelo stále zbytočné oslovovanie, rozlúčila sa s ním a povedala: „Podľa mňa, môj pane, idete príliš pomaly, nesmiem premeškať okamih, aby som po zelenom hadovi prešla cez rieku a odovzdala krásnej Ľalii znamenitý darček od môjho muža.“ Pri tých slovách rýchlo vykročila a rovnako rýchlo sa vzchopil krásny mladík a ponáhľal sa tesne za ňou: „Vy idete ku krásnej Ľalii!“ zvolal. „To máme tú istú cestu. Čo je to za darček, ktorý nesiete?“

„Môj pane,“ bránila sa žena, „nie je vhodné, keď ste pred chvíľou odsekával moje otázky tak jednoslabične, aby ste teraz tak živo pátral po mojich tajomstvách. Keď však súhlasíte s výmenou a poviete mi o svojich osudoch, nebudem vám tajiť, ako je to so mnou a s mojím darčekom.“ Rýchlo sa dohodli, žena mu prezradila, čo ju sem privádza, aj príbeh psa a dovolila mu, aby si prezrel prenádherný darček.

Vybral hneď ten umelecký výtvar prírody z koša a vzal mopslíka, na pohľad kľudne odpočívajúceho, do náručia. „Aké šťastné zviera!“ zvolal. „Jej ruky sa ťa dotknú, ona ti vráti život, zatiaľ čo živí musia utekať, aby ich nezastihol smutný osud. Ale prečo hovorím smutný? Či nie je viac zarmucujúce, či si nezaslúži viac úzkosti byť ochromený jej prítomnosťou, ako zomrieť jej rukou? Pozri sa na mňa,“ povedal starene, „v mojom veku, aký musím znášať biedny stav. Toto brnenie, ktoré som nosil čestne v boji, tento purpur, ktorý som sa staral zaslúžiť si múdrou vládou, mi osud ponechal, brnenie ako zbytočnú záťaž, purpur ako bezvýznamnú ozdobu. Koruna, žezlo a meč sú minulosťou, inak som taký nahý a úbohý ako každý iný pozemšťan. Lebo jej krásne modré oči pôsobia tak neblaho, že všetkým živým bytostiam odoberajú silu a že tí, koho nezabil dotyk jej ruky, cítia, že sa z nich stali živé, putujúce tiene.“

Tak pokračoval vo svojom náreku a nijako neuspokojil zvedavosť stareny, ktorá ani tak nechcela byť poučená o jeho vnútornom, ako skôr vonkajšom stave. Nedožvedela sa ani meno jeho otca, ani meno jeho kráľovstva. Hladil tvrdého mopslíka, ktorého slnečné lúče a vreľá hrud' mládenca zohriali, ako keby bol živý. Vypytoval sa veľa na muža s lampou, na účinky posvätného svetla a zdalo sa, že si od toho sľubuje pre svoj smutný údel veľa dobrého.

Boli ešte zabraní do tohto rozhovoru, keď zbadali, ako sa v diaľke oslnivo zaligotal v lesku slnka majestátny oblúk mosta, siahajúceho od jedného brehu k druhému. Obaja užasli, lebo ešte nikdy nevideli túto stavbu v takej nádhere. „Čože!“ vykrikoval princ, „či nebol už dosť krásny, keď stál pred našimi očami akoby vybudovaný z krásnych, ale nepriehľadných drahokamov? Či sa nemusíme báť naň vstúpiť, keď sa naraz zdá, ako keby bol zložený zo smaragdov, chryzoprasov a chryzolitov v najpôvabnejšej rôznorodosti?“

Ani jeden, ani druhý nevedeli nič o premene, ktorá sa stala s hadom, bol to totiž had, ktorý sa každý deň na poludnie vzopál cez rieku a zaujal podobu smelého mostu. Pútnici naň s úctou vstúpili a mlčky po ňom prešli.

Sotva dorazili na opačný breh, most sa začal pohupovať a hýbať, zakrátko sa dotkol vodnej hladiny a zelený had sa ticho plazil vo svojej pôvodnej podobe po zemi za pútnikmi. Len čo sa obaja poďakovali za dovoľenie, že smeli po jeho chrbte prejsť cez rieku, keď spozorovali, že okrem nich troch sú bezpochyby v ich spoločnosti ešte ďalšie osoby, ktoré sa im však nepodarilo zahliadnuť. Počuli vedľa seba syčanie, ktorému had odpovedal taktiež syčaním, snažili sa započúvať do tohto čudného rozhovoru a nakoniec z neho postrehli nasledovné:

„Najprv,“ povedalo pár striedajúcich sa hlasov, „sa popozerať inkognito po parku krásnej Ľalie a úctivo vás žiadame, aby ste nás po zotmení, akonáhle budeme už vyzeráť trochu k svetlu, predstavil tej dokonalej kráske. Zastihnete nás na okraji veľkého jazera.“

„Platí,“ odpovedal had a ďalšie zasyčanie sa už rozplynulo kdesi v ovzduší.

Naši traja pútnici sa teraz dohovárali, v akom poradí predstúpia pred krásku. Pobývať v jej blízkosti síce mohlo toľko osôb, koľko chcelo, ale prichádzať a odchádzať smeli predsa len jednotlivito, keď nechceli byť vystavené citeľným bolestiam.

Žena s premeneným psíkom v koši sa priblížila k záhrade prvá a vyhládala svoju priaznivkyňu. Bolo ľahké ju nájsť, pretože sa práve dala do spevu so sprievodom harfy. Lúbezné tóny sa prejavili najprv ako kruhy na hladine tichého jazera, potom ako ľahký vánok priviedli do pohybu trávu a kroviny. Sedela na uzavretom zelenom priestranstve v tieni nádhernej skupiny rozmanitých stromov. Na prvý pohľad očarila znovu oči, sluch a srdce ženy, ktorá sa k nej blížila s obdivom a nadšením. V duchu sa zaprisahala, že kráska počas jej neprítomnosti len ešte viac skrásnela. Dobrá žena už z diaľky zdravila tú najviac milovania hodnú dievčinu a vzdávala jej chválu.

„Aké šťastie, že sa môžem na vás pozeráť, aké nebo šíri vaša prítomnosť do všetkých strán! Ako rozkošne spočíva harfa na vašom lone, s akou nehou ju objímajú vaše paže, vypadá to, akoby sa túžila skryť do vašich prs. A ako preľúbezne znie dotykom tých štíhlych prstov! Trojnásobne šťastný mládenec, ktorý by mohol zaujať jej miesto!“

S týmito slovami sa priblížila až ku krásnej Ľalii, tá vzhládla, spustila ruky a odpovedala: „Nezarmucuj ma chválou, ktorá prichádza v nepravý čas, cítim len o to silnejšie svoje nešťastie. Pozri, tu pri mojich nohách leží úbohý kanárik, mŕtvy, ten ktorý inak doprevádzal moje piesne

takými príjemnými tónmi. Bol navyknutý sedávať na mojej harfe a starostlivo som ho vycvičila, aby sa ma nedotýkal! Osviežená spánkom spustím dnes pokojnú rannú pieseň a môj spevák prizvukuje svojimi harmonickými tónmi čulejšie ako inokedy. Vtom ako blesk preletí nad hlavou jastrab. Ubohé zvieratko, vyľakané, hľadá ochranu na mojich prsiach a v tej chvíli už cítim posledné záchvevy jeho unikajúceho života. Zasiahnutý mojim pohľadom vlečie sa síce lupič bezmocne tam pozdĺž rieky, ale čo mi prospeje jeho trest, môj miláčik je mŕtvy a jeho hrob len rozmnoží smutnú húštinu mojej záhrady.“

„Vzchopte sa, krásna Lalia,“ zvolala žena, pritom si sama otrela slzu, ktorú jej vylúdilo z očí vyprávanie úbohej dievčiny. „Môj starký vám odkazuje zobrať odvahu, že vraj máte mierniť svoj zármutok a považovať najväčšie nešťastie za predzvesť najväčšieho šťastia. Vraj totiž nadišiel čas a naozaj,“ pokračovala starena, „vo svete sa deje všeličo. Len sa pozrite na moju ruku, ako sčernela! Na môj veru, je už oveľa menšia, musím sa poponáhľať, kým možno úplne nezmizne! Prečo som len ja musela byť láskavá k bludičkám, prečo som sa musela stretnúť s obrom a prečo strkať ruku do rieky? Nemohla by ste mi dať jednu hlávku kapusty, jeden artičok a jednu cibuľu? Dám ich rieke a moja ruka bude biela ako predtým, že by som ju temer mohla podržať vedľa tej vašej.“

„Kapustové hlávky a cibule by si tu asi ešte našla, ale artičoky by si hľadala bez úspechu. Žiadna rastlina v mojej veľkej záhrade neprináša kvety ani plody. Zato každá vetvička, ktorú ulomím a zasadím na hrob niektorého svojho miláčika, sa ihneď zazelená a vyrazí do výšky. Všetky tieto skupiny, tieto kry, tie háje mi vyrástli k mojej ľútosť pred očami. Slnečníky tých borovic, obelisky tých cyprusov, kolosy dubov a bukov, to všetko boli malé vetvičky, smutné pomníčky, ktoré moja ruka zasadila do pôdy, inak neplodnej.“

Starena venovala tejto reči málo pozornosti a len si prezerala svoju ruku. V prítomnosti krásnej Lalie stále viac černela a zdalo sa, že sa od minúty k minúte zmenšuje. Chcela už uchopiť kôš a odbehnúť, vtedy ju napadlo, že zabudla na to najlepšie. Hneď vybrala z koša premeneného psíka a posadila ho pred dievčinu do trávy. „Môj muž,“ povedala, „vám posielam túto upomienku, však viete, že môžete ten vzácny kameň oživiť, keď sa ho dotknete. To dobré, verné zviera, vám iste spôsobí veľa radosti a môj smútok nad tým, že o neho prichádzam, sa môže utešiť len myšlienkou, že bude patriť vám.“

Krásna Lalia sa pozerala na peknučké zviera s potešením a ako sa zdalo so začudovaním.

„Spojilo sa veľa znamení,“ povedala, „ktoré mi vnukajú trocha nádeje. Ale nie je to snád', žiaľ, len mámivé blúznenie našej prirodzenosti, že si nahovárame, keď sa zide veľa nešťastia, že blaho už je niekde na dosah?“

„Načo, ach, načo sú mi tie znamenia?
Smrť vtáčika, či tá ruka sčernetá,
a mopslík z ónyxu – snád' mu vrátim života -
a lampa – tá ho predsa poslala?
Všetkých sladkých radostí ma osud zbavil,
súdené mi je len utrpenie, ach utrpenie.
Prečo sa chrám pri rieke dosiaľ nezdvihol?
Prečo most nad riekou už sa neklenie?“

Netrepežlivo si dobrácka žena vypočula tento spev, ktorý krásna Lalia doprevádzala príjemnými tónmi svojej harfy a ktorý by bol nadchol každého iného. Chcela práve odísť, keď bola ešte raz zdržaná, tento raz príchodom zeleného hada. Hada začul posledné verše piesne a preto sa ihneď pokúsil dodať krásnej Lalii vieru aj odvahu.

„Veštbá o moste sa už splnila!“ zvolal, „opýtajte sa len tejto dobrej ženy, aký nádherný je teraz jeho oblúk. Čo bol predtým nepriehľadný jaspis, čo bol obyčajný kremeň, pri ktorom svetlo presvitalo snád' hranami, premenilo sa teraz v priehľadný drahokam. Nie je beryl taký jasný, ani smaragd tak krásne zafarbený.“

„K tomu vám želim všetko šťastie,“ hovorila Lalia, „a predsa mi odpustite, keď sa mi nezdá, že by proroctvo už bolo naplnené. Po vysokom oblúku vášho mosta môžu prechádzať len chodci a

veštba nám sľubuje, že po ňom budú prechádzať kone a vozy, aj jazdci všetkých druhov, súčasne oboma smermi. Či nehovorí veštba o veľkých pilieroch, ktoré sa samé pozdvihnú z rieky?“

Starena neustále upierala oči na svoju ruku, prerušila rozhovor a odporúčala sa. „Ešte chvíľu počkajte,“ povedala krásna Ľalia, „a vezmite so sebou môjho úbohého kanárika. Poproste lampu, aby ho premenila na krásny topás, ja sa ho potom dotknem a oživím ho a spolu s vašim dobrým mopslíkom to bude moja najlepšia kratochvíľa, ale poponáhľajte sa, ako len môžete, pretože pri západe slnka sa zmocní úbohého zvieratka nezahojiteľná hniloba a navždy dotrhá krásnu spojitosť jeho podoby.“

Starena uložila mŕtvolku do koša medzi jemné lístky a ponáhľala sa preč.

„Nech je to tak či tak,“ obnovil had prerušený rozhovor, „chrám už je vybudovaný.“

„Ale ešte nestojí pri rieke,“ odporovala kráska.

„Ešte odpočíva v hĺbinách zeme,“ povedal had. „Videl som kráľov a hovoril som s nimi.“

„Ale kedy povstanú?“ opýtala sa Ľalia.

Had odpovedal. „Počul som, ako sa chrámom rozozvučali tie mimoriadne významné slová: Nastal čas!“

Vstala a hneď z húštiny vystúpila rozkošná dievčina a prevzala od nej harfu. Za ňou nasledovala iná, ktorá zložila stoličku vyrezávanú zo slonoviny, na ktorej Ľalia sedela a ujala sa aj striebornej podušky. Hneď sa ukázala tretia prinášajúca veľký slnečník, vyšívany perlami a čakala, či snáď Ľalia si nebude želať jej spoločnosť pri prechádzke. Všetky tri boli nad predstavu krásne a rozkošné a predsa len ešte zvyšovali krásu Ľalie, pretože každý musel uznať, že sa s ňou nemôžu vôbec porovnávať.

So zaľúbením si zatiaľ Ľalia pozerala podivuhodného mopslíka. Sklonila sa, dotkla sa ho a v tej chvíli vyskočil. Čulo sa rozhlíadal, behal sem a tam a nakoniec sa ponáhľal s veľkou náklonnosťou pozdraviť svoju dobrodinku. Vzala ho do náručia a pritisla k sebe. „Aj keď si studený,“ zvolala, „a aj keď v tebe pôsobí len polovica života, predsa mi prichádzaš vhod, nežne ťa budem mať rada, spôsobne sa budem s tebou hrať, priateľsky ťa hladiť a pevne ťa tisnúť na srdce. Nato ho pustila, odháňala ho od seba, zasa ho volala a tak milo sa s ním hrala, tak živo a nevinne sa s ním preháňala v tráve, že kto pozoroval jej radosť, musel sa náhle sám rozveseliť a cítiť sa vtiahnutý do tej radosti, tak ako ešte pred chvíľou jej smútok pohl každé srdce k súcitu.“

Táto veselosť, tieto pôvabné žarty boli prerušené príchodom smutného mládenca. Došiel až k nim, tak ako ho už poznáme, len sa zdalo, že žiarom dňa ešte viac zmalátnel a v prítomnosti milovanej dievčiny bledol každým okamihom viac a viac. Na ruke niesol jastraba, ktorý sedel pokojne ako holubička so zvesenými krídlami.

„To nie je prejav priateľstva,“ volala mu v ústrety Ľalia, „prinášať mi na oči to nenávidené zviera, toho netvora, ktorý dnes usmrtil môjho speváčika.“

„Nenadávaj na toho nešťastného vtáka!“ odpovedal mládenec. „Žaluj radšej na seba a na osud a zažej mi, aby tento druh mojej biedy, smel byť mojim spoločníkom.“

Medzitým mopslík neustával prekárať krásku, ktorá odpovedala svojmu priezračnému miláčikovi najprívetivejším chovaním. Hneď zatlieskala, aby ho odohnala, potom sa zasa rozbehla, aby sa pustil za ňou. Keď bežal, pokúšala sa ho chytiť a odháňala ho preč, keď sa snažil dostať sa až k nej. Mládenec pozeral mlčky a s narastajúcou nevôľou, ale keď nakoniec zobrala to škaredé zviera, ktoré mu pripadalo úplne hrozné, do náručia, pritisla ho k bielym prsiam a svojimi nebeskými perami ho pobozkala na čierny ňufáčik, došla mu trpezlivosť a vykrikoval zúfalo:

„Či musím ja, ktorého smutný osud núti žiť snáď už navždy v odlúčení od teba, ja, ktorý som pre teba stratil všetko, aj sám seba. Či musím byť na vlastné oči svedkom, ako ťa takáto neprirodzená ohava naplňuje radosťou, ako púta tvoju náklonnosť a teší sa z tvojho objatia! Či mám stále len chodiť nemilobohu sem a zase späť, stále dookola z jedného brehu na druhý? Nie, ešte v mojich prsiach drieme iskra dávneho hrdinstva, v tejto chvíli nech vyšľahne posledným plameňom! Keď môžu odpočívať na tvojich prsiach kamene, nech je teda zo mňa kameň, keď usmrcuje tvoj dotyk, nech teda zomriem tvojou rukou.“

Pri tých slovách sa prudko pohl, jastrab odletel z jeho ruky, on sa však vrhol ku krásnej dievčine, tá natiahla proti nemu ruky akoby k obrane – a tak sa ho len o to skôr dotkla. Vedomie ho

opustilo a ona s hrôzou pocítila krásne bremeno na svojich prsiach. S výkrikom cúvla a ľúbezný mládenec klesol bez ducha z jej náručia na zem.

Nešťastie bolo tu! Sladká Ľalia stále nepohnuto a strnulo hľadela na telo, z ktorého ustúpil život aj duch. Zdalo sa, že sa jej srdce v hrudi zastavilo a v jej očiach sa neobjavili slzy. Márne sa mopslík snažil, aby z nej vylákal priateľský pohyb, s jej priateľom jej odumrel celý svet. Jej nemé zúfalstvo sa neobzeralo po pomoci, pretože žiadnu pomoc nepoznalo.

Zato had sa dal tým horlivejšie do pohybu, zdalo sa, že pomýšľa na záchranu a jeho čudné pohyby slúžili skutočne na to, aby aspoň dočasne zabránili najbližším strašným následkom nešťastia. Svojím vláčnym telom utvoril okolo mŕtveho mládenca veľký kruh, uchopil koniec svojho chvosta do zubov a zostal ticho ležať.

Onedlho pristúpila jedna z Ľaliiných krásnych služobníc, priniesla skladáciu stoličku zo slonoviny a priateľskými posunkami naliehala na dievčinu, aby si sadla. Onedlho prišla druhá so závojom ohnivej farby, ktorým skôr ozdobil ako zakryla hlavu svojej veliteľky, tretia jej dala harfu a sotva Ľalia k sebe pritisla nádherný nástroj a vylúdila zo strún niekoľko tónov, keď sa prvá vrátila so svetlým kruhovým zrkadlom, postavila ho oproti kráske, zachytila jej pohľady a predviedla jej najpríjemnejší obraz, aký by kto mohol nájsť v prírode. Bolesť zvyšovala jej krásu, závoj jej príťažlivosť, harfa jej pôvab a ako musel každý dúfať, že sa zmenia okolnosti, ktoré ju naplňali žiaľom, tak by si bol zasa želel zadržať navždy jej obraz taký, aký sa objavil práve teraz.

S tichým pohľadom do zrkadla vylúdila zo strún niekoľko žialivých tónov, potom sa zasa zdalo, že jej bolesť narastá a struny prudko odpovedali jej nemému náreku, niekoľkokrát pootvorila ústa k spevu, ale hlas jej zlyhal, náhle sa však jej bolesť uvoľnila slzami, dve dievčiny pohotovo a láskavo priskočili a uchopili ju do náručia, harfa sa jej zviezla do lona, tak tak že rýchla služobná ju stačila zachytiť a odniesť nabok.

„Kto nám zoženie muža s lampou, kým slnko zapadne?“ zasyčal had ticho, ale počuteľne, dievčiny sa na seba pozreli a Ľalii vyhrkli slzy silnejším prúdom. V tom okamihu sa bez dychu vrátila žena s košom: „Som stratená a zmrzačená,“ volala, „len sa pozrite, že moja ruka je už skoro celá preč. Ani prievozník, ani obor ma nechcú dopraviť na druhý breh, pretože som stále ešte zadĺžená vode. Nadarmo som ponúkala sto hlávok kapusty a sto cibúľ, rieka nechce nič viac, len tie tri kusy a tu v týchto končinách jednoducho nenájdete artičok!“

„Zabudnite na svoju starosť,“ povedal had, „a snažte sa pomôcť tu pri nás, možno sa pomôže pritom aj vám. Ponáhľajte sa, čo vám nohy postačia a vyhľadajte bludičky. Ešte je príliš svetla na to, aby ich bolo vidieť, ale možno ich začujete smiať sa a poletovať okolo. Keď sa bludičky poponáhľajú, obor ich ešte prepraví cez rieku a mohli by nájsť muža s lampou a poslať ho k nám.“

Žena bežala, ako len vládala a had, ako sa zdalo, očakával návrat oboch rovnako netrpezlivo ako Ľalia. Žiaľ, lúče zapadajúceho slnka už pozlacovali len najvyššie vrcholky stromov a v húštine a cez jazero a lúku sa tiahli dlhé tieň. Had sa netrpezlivo pohyboval a Ľalia sa rozplývala v slzách.

V tej núdzi sa had rozhliadal na všetky strany, lebo sa obával, že slnko už už zapadne, hniloba sa prederie magickým kruhom a nezadržateľne zachváti krásneho mládenca. Konečne zbadal vysoko v povetrí jastraba, perie sa mu purpurovo lesklo, jeho hrud' zachytávala posledné slnečné lúče. Had sa prudko zavlnil od radosti nad tým dobrým znamením a neklamal sa, lebo krátko nato sa objavil muž s lampou, bolo vidieť, ako kľže cez jazero, akoby sa pohyboval na korčuliach.

Had sa nehýbal z miesta, ale Ľalia vstala a volala na muža: „Ktorý dobrý duch ťa posielal vo chvíli, kedy tak veľmi po tebe túžime a tak veľmi ťa potrebujeme?“

„Duch mojej lampy ma poháňa,“ odpovedal stavec, „a jastrab ma vedie sem k vám. Keď ma niekto potrebuje, lampa zapraská a ja sa už len porozhliadnem po nejakom znamení v povetrí, nejaký vták alebo padajúca hviezda mi ukážu, na ktorú stranu sa mám vydať. Buď len pokojná, moja peknučka! Či môžem pomôcť, to neviem, jednotliviec nepomôže, ale len ten, kto sa v správnu hodinu spojí s mnohými druhými. Vyčkajme, dúfajme a verme. Neotváraj svoj kruh,“ pokračoval a s tými slovami sa obrátil na hada, posadil sa vedľa neho na kopček hlíny a začal osvetľovať mŕtve telo. „Doneste sem aj toho malého kanárika a položte ho do kruhu!“ Dievčiny vybrali mŕtveho vtáčika z koša, ktorý tu zanechala starena a vykonali, čo muž prikázal.

Slnko zatiaľ zapadlo a ako pribúdalo temnoty, nezačal svojim spôsobom svietiť len had a

mužova lampa, ale aj Ľaliin závoj vydával nežný svit, ktorý prepožičiaval jej bledým lícam a jej bielemu šatu nekonečný pôvab, ako jemné zore. Pohľady sa niesli od jedného k druhému a stretávali sa v tichom spočinutí, starosť a smútok boli zmiernené istotou nádeje.

Nikoho sa preto nedotklo nepríjemne, keď sa objavila starena v spoločnosti oboch čulých plamienkov. Zrejme sa medzitým správali veľmi márnотratne, lebo už zasa poriadne schudli, ale chovali sa o to slušnejšie k princeznej a jej družkám. S vrcholnou istotou a veľmi precítene prednášali veci celkom všedné, hlavne prejavovali veľkú vnímavosť pre pôvab, ktorým žiariaci závoj obostieral Ľaliu a jej sprievodkyne. Dievčiny klopili skromne oči a chválou svojej krásy ešte viac skrásneli. Všetci boli spokojní a kludní, až na starenu. Napriek uisťovaniu svojho muža, že ruka sa jej nemôže ďalej skracovať, pokiaľ ju osvetľuje jeho lampa, tvrdila stále znova, že keď to pôjde takto ďalej, že jej ešte pred polnocou táto ušľachtilá končatina zmizne.

Starec s lampou načúval pozorne rečiam svetielok a tešilo ho, že Ľaliu ten rozhovor rozptýlil a rozveselil. A skutočne sa priblížila polnoc, nikto ani nevedel ako. Starec sa pozrel na hviezdy a potom sa ujal slova: „Zišli sme sa v šťastnú hodinu. Každý nech plní svoje poslanie, každý nech koná svoju povinnosť a spoločné šťastie v sebe rozpustí jednotlivé bolesti, tak ako spoločné nešťastie stravuje jednotlivé radosti.“

Po týchto slovách nastal podivuhodný šum, lebo všetci prítomní začali hovoriť sami k sebe a vyjadrovať nahlas, čo majú robiť. Len tri dievčiny služobnice boli ticho, jedna zaspala pri harfe, druhá pri slnečníku, tretia pri stoličke a nikto im to nemohol mať za zlé, lebo už bolo veľmi neskoro. Planúci mladíci im síce najprv tiež venovali niekoľko zdvorilostiek, ale nakoniec sa už obracali len na Ľaliu ako najkrajšiu z nich.

„Uchop zrkadlo,“ oslovil starec jastraba, „a posviet prvým slnečným lúčom na spiace dievčatá a odrazeným svetlom zhora ich zobud’.“

Had sa dal do pohybu, zrušil kruh a veľkými oblúkmi sa pomaly presúval k rieke. Slávnostným krokom ho nasledovali obidve bludičky a človek by ich považoval za najserióznejšie zo všetkých plameňov. Starena a jej muž chytli kôš, ktorého jemné svetlo si sotva kto všimol, zatiahli zaň z oboch strán, takže kôš bol stále väčší a svietivejší, potom zdvihli telo mŕtveho junáka, vložili ho do koša a na prsia mu položili kanárika. Kôš sa vzniesol do výšky a vznášal sa nad hlavou stareny a starena išla tesne za bludičkami. Krásna Ľalia vzala do náručia mopslíka a nasledovala starenu, muž s lampou uzatváral sprievod a všetky tie rôznorodé svetlá vrhali na krajinu prazvláštny prísvit.

Keď však spoločnosť dorazila k rieke, videla s nemalým obdivom, že sa cez ňu klenie nádherný oblúk. To dobrodejné had im prichystal skvelú a svietivú cestu. Keď cez deň budili obdiv tie priehľadné drahokamy, z ktorých most akoby sa bol vtedy skladal, za noci každý žasol nad jeho svetelnou, rozžiarenou nádherou. Zhora sa svetlý kruh ostro odrážal od temnej oblohy, ale dole z neho vystreľovali žiarivé lúče smerom k stredu a naznačovali pohyblivosť aj pevnosť stavby. Sprievod prechádzal pomaly na druhý breh a prievozník, ktorý vyhliadol zo svojej chalupy, začudovane pozeral na svetelný kruh a na zvláštne svetlá, ktoré cez neho putovali.

Sotva dorazili na druhý breh, oblúk sa začal podľa seba kývať a vlnivým pohybom blížil k hladine. Onedlho potom sa had presunul na pevnú zem, kôš sa zniesol na zem, had opäť uzavrel okolo neho kruh, starec sa pred ním sklonil a povedal: „Ako si sa rozhodol?“

„Obetovať sa pred tým, ako budem obetovaný,“ odpovedal had, „sľúb mi, že nenecháš žiadny z kameňov na zemi.“

Starec prisľúbil a obrátil sa ku krásnej Ľalii: „Dotkni sa ľavou rukou hada a pravou svojho miláčika.“ Ľalia si klakla a dotkla sa hada aj mŕtveho mládenca. Okamžite bolo vidieť, že sa junák vracia do života, pohol sa v koši, dokonca sa vztýčil do výšky a sadol si. Ľalia ho chcela objat’, ale starec ju zadržal, zato pomohol mládencovi vstať a viedol ho, keď vystupoval z koša a z kruhu.

Mládenec stál, kanárik trepal krídlami na jeho rameni, v oboch už bol zasa život, ale duch sa dosiaľ nevrátil. Krásny priateľ mal oči otvorené a nevidel, aspoň sa zdalo, že sa na všetkých pozerá nezúčastnene. Len čo sa trochu zmiernil úžas nad touto udalosťou, keď až teraz si ostatní všimli, ako čudesne sa zmenil had. Jeho krásne štíhle telo sa rozpadlo na tisícky a tisícky svietivých drahokamov. Starena, ktorá siahla po svojom koši, do neho neopatrne ťukla a z lesklého hadieho

tela už nebolo vidieť nič, v tráve ležal iba krásny kruh svietiacich drahokamov.

Starec ihneď začal kamene zhromažďovať do koša, pri tom mu jeho žena musela pomáhať. Obaja potom zanesli kôš na vyvýšené miesto nad vodou a starec vysypal celý náklad do rieky, pri nesúhlase krásky aj svojej ženy, ktoré by si radi z neho niečo vybrali. Ako svietivé a blikajúce hviezdy nechali sa kamene unášať vlnami a nedalo sa rozlíšiť, či sa v diaľke stratili, alebo klesli na dno.

„Veľavážení,“ oslovil potom starec úctivo obidve svetielka, „ukážem vám teraz cestu a zavediem vás do chodby. Vy nám však preukážete najväčšiu službu, keď nám otvoríte bránu, cez ktorú musíme tento raz vojsť do svätyně a ktorú okrem vás nedokáže nikto odomknúť.“

Bludičky sa zdvorilo uklonili a zostali vzadu. Starec s lampou ako prvý vstúpil do skaly, ktorá sa pred ním rozostúpila, mládenec ho nasledoval, akoby mechanicky. Ticho a neisto sa držala Ľalia v istej vzdialenosti za ním, starena nechcela zostať pozadu a natáhovala ruku čo najviac, aby ju svetlo z lampy jej muža mohlo osvetľovať. Za ňou uzatvárali sprievod bludičky, nakláňali špičky plameňov k sebe a zdalo sa, že spolu hovoria.

Nešli dlho, keď sa sprievod zastavil pred veľkou kovovou bránou, ktorá bola zamknutá zlatým zámkom. Starec ihneď povolal bludičky, tie sa nedali dlho núkať, ale horlivo oblízali zámok aj závoru svojimi najostrejšími plamienkami.

Kov nahlas zadunel, keď sa brána razom rozletela a vo svätyni sa objavili dôstojné podoby kráľov, ožiarené vstupujúcimi svetlami. Každý sa uklonil pred ctihodnými vládcami, hlavne bludičky nešetrili cifrovanými poklonami.

Po chvíli ticha sa opýtal zlatý kráľ: „Odkiaľ prichádzate?”

„Zo sveta,“ opovedal starec.

„Kam idete?“ opýtal sa strieborný kráľ.

„Do sveta,“ povedal starec.

„Čo chcete u nás?“ opýtal sa medený kráľ.

„Vyprevadiť vás,“ povedal starec.

Práve chcel niečo predniesť zmiešaný kráľ, keď bludičky sa príliš priblížili k zlatému a ten na nich zahrnel: „Odstúpte odo mňa preč, moje zlato nie je pre vaše jazyky.“

Obrátili sa teda na strieborného a líškali sa k nemu, jeho šat sa krásne zaligotal, ako odrážal ich žltavé svetlo. „Ste mi vítaní,“ povedal, „ale živiť vás nemôžem, nasýt'ťe sa inde a prineste mi svoje svetlo.“

Vzdialili sa, minuli medeného, ktorý, ako sa zdalo, si ich nevšimol a lačno sa zakrádali k zmiešanému.

„Komu pripadne vláda nad svetom?“ zvolal zmiešaný zadfhajúcim sa hlasom.

„Tomu, kto bude stáť na vlastných nohách,“ odpovedal starec.

„To budem ja!“ povedal zmiešaný kráľ.

„To sa prejaví navonok,“ povedal starec, „lebo nastal čas.“

Krásna Ľalia padla starcovi okolo krku a srdečne ho pobožkala. „Svätý otče,“ povedala, „ďakujem ti tisíckrát, lebo po tretí krát počujem tie slová plné predtúch.“ Ale sotva to dopovedala, pritlačila sa k starcovi ešte pevnejšie, lebo pôda pod nimi sa začala kolísať. Starena a mládenec sa tiež pridŕžali jeden druhého, len rozkmitané bludičky nič nepozorovali.

Ostatní zreteľne cítili, že sa celý chrám dal do pohybu, ako loď, ktorá náhle opúšťa prístav, keď boli zdvihnuté kotvy. Zdalo sa, že hlbiny zeme sa pred nimi otvárali, keď nimi plával. Nikde nenarážal, žiadna skala sa mu nestavala do cesty.

Po niekoľkých okamihoch sa zdalo, že otvorom kupoly sa znáša jemný dážď. Starec pridržal Ľaliu pevnejšie a povedal jej: „Sme pod riekou a hneď budeme v cieľi.“ Onedlho sa všetkým zdalo, že sa zastavili, ale mylili sa, chrám vystupoval dohora.

Teraz vznikol zvláštny hluk nad ich hlavami, dosky a trámy sa v neforemnom zhľuku začali s rachotom valiť do otvoru kopule. Ľalia a starena odskočili nabok, muž s lampou chytil mládenca a zostali stáť. Chalúpku prievozníka – lebo ona to bola, chrám zdvihol zo zeme a prijal do seba – sa spúšťala pomaly dole a prekryla mládenca aj starca.

Ženy nahlas vykriekli a chrám sa zakýval ako loď, ktorá znenazdania narazila na plytčinu.

Ženy ustrašene blúdili v polotme okolo chalupy. Dvere boli zamknuté a na ich klopanie sa nikto neozýval. Zabúšili prudšie a nemálo sa začudovali, keď sa drevo nakoniec zvonivo rozozvučalo. Silou uzatvorenej lampy sa chalupa zvnútra zmenila na striebro. Onedlho dokonca zmenila svoju podobu, lebo ušľachtilý kov opustil náhodné tvary dosiek, foršní a trámov a rozťahol sa v nádherné obydlie plné tepaných ozdôb. Teraz stál nádherný malý chrám uprostred veľkého, alebo keď chcete, stál tam oltár hodný toho chrámu.

Schodiskom vedúcim zvnútra nahor teraz vystupoval ušľachtilý mládenec do výšky, muž s lampou mu svietil a iný, ktorý sa vynoril v krátkom bielom odeve a držal v ruke strieborné veslo, ho ako sa zdalo, podopieral. Každý v ňom ihneď spoznal prievozníka, bývalého obyvateľa premenenej chalupy.

Krásna Ľalia stúpala po vonkajšom schodisku, ktoré viedlo z chrámu k oltáru, ale stále sa ešte musela držať ďalej od svojho milého. Starena, ktorej ruka sa stále zmenšovala, dokiaľ lampa bola skrytá, volala: „Má sa zo mňa predsa len stať nešťastnica? Či nie je možné, aby sa pri toľkých zázrakoch nejakým divom nezachránila aj moja ruka?“ Jej muž ukázal smerom k otvorenej bráne a povedal: „Hľa, nadchádza deň, ponáhľaj sa a vykúp sa v rieke!“

„Pekne mi radiš!“ zvolala. „Asi mám celá sčernieť a úplne zmiznúť, veď som ešte nezaplatila svoj dlh.“

„Chod“ povedal starec, „a urob, čo ti hovorím! Všetky dlhy sú vyrovnané.“

Starká sa ponáhľala preč a v tom istom okamihu sa objavilo svetlo vychádzajúceho slnka na venci kopuly, starec sa postavil medzi dievčinu a mládenca a volal nahlas: „Traja sú, kto vládnu na zemi: múdrosť, predstavivosť a moc.“

Pri prvom z týchto slov povstal zlatý kráľ, pri druhom strieborný a pri treťom sa pomaly dvíhal medený, avšak vtedy si zmiešaný kráľ z ničoho nič neobratne sadol.

Kto ho uvidel, sotva sa mohol zdržať smiechu, napriek všetkej slávnostnosti chvíle, lebo kráľ nesesed, neležal, neopieral sa, len sa neforemne zosunul.

Bludičky, ktoré sa ním doteraz zapodievali, ustúpili na stranu, zdalo sa, aj keď pri rannom svetle pobledli, že sú zasa dobre vykŕmené a so silnými plameňmi. Svojimi ostrými jazykmi šikovne vylízali zlaté žily obrovskej sochy až do najskrytejšieho vnútra. Nepravidelné prázdne priestory, ktoré tak vznikli, udržali sa nejaký čas otvorené a kolos zotrval v predošlej podobe. Keď ale nakoniec boli vylízané aj najjemnejšie žilky, socha sa naraz zrútila a to, bohužiaľ, práve v tých miestach, kde si človek sadá, zatiaľ čo kĺby, ktoré by sa mali ohnúť, zostali tuhé. Kto sa nemohol smiať, musel odvrátiť zrak. Zo sochy zostalo niečo medzi telesom a neforemnou hrudou a bol na to nechutný pohľad.

Muž s lampou viedol teraz krásneho, ale ešte stále strnulo pred seba hľadiaceho mládenca dolu z oltára priamo k medenému kráľovi. Pri nohách mocného kniežata ležal meč v medenej pošve. Mládenec sa opásal. „Meč po ľavici, pravica voľná“ zvolal mocný kráľ.

Potom išli k striebornému, ktorý naklonil svoje žezlo k mládenkovi. Ten ho uchopil ľavou rukou a kráľ povedal prívetivým hlasom: „Buď pastierom oviec!“

Keď došli k zlatému kráľovi, vtisol mládenkovi otcovsky žehnajúcim pohybom na hlavu dubový veniec a povedal: „Poznávaj to, čo je najvyššie!“

Starec mládenca behom tejto obchádzky starostlivo pozoroval. Keď sa opásal mečom, vyklenula sa mu hrud', jeho paže spružneli a nohy vykročili pevnejšie. Keď vzal do ruky žezlo, zdalo sa, ako by sa jeho sila zmiernila a pritom ešte zmohutnela nevýslovným pôvabom. Keď však dubový veniec ozdobil jeho kadere, ožili rysy jeho tváre, oko sa mu rozžiarilo nevýslovným hnutím ducha a prvé slovo jeho úst bolo: Ľalia.

„Drahá Ľalia!“ volal, keď sa k nej ponáhľal dohora po striebornom schodisku, lebo Ľalia sledovala jeho cestu z cimburia oltára. „Drahá Ľalia, čo by si mohol muž, keď už je vybavený všetkým, želať skvostnejšie, ako nevinnosť a tichú náklonnosť, ktorú mi ty prinášaš v ústrety? - Ó priateľ môj,“ pokračoval, keď sa obrátil k starcovi a zadíval sa na tri posvätné sochy, „nádherná a bezpečná je ríša našich otcov, ale zabudol si na štvrtú silu, ktorá ovládala svet už skôr a ovláda ho všeobecnejšie a istejšie, silu lásky.“ S tými slovami padol krásnej dievčine okolo krku, ona odhodila závoj a líca sa jej sfarbili najkrajším, najtrvalejším rumencom.

Nato povedal stavec s úsmevom: „Láska nevládne, ale tvorí a to je viac.“

Všetko bolo také slávnostné a rozhostilo sa tu toľko šťastia a nadšenia, že nikto nespozoroval, že už je jasný deň. Teraz sa náhle za otvorenou bránou objavili pred zrakmi spoločnosti veci priam neočakávané. Veľké priestranstvo, lemované stĺporadím, tvorilo nádvorie, na na ktorého konci bolo vidieť dlhý a nádherný most, ktorý sa klenul mnohými oblúkmi cez rieku. Pre tých, ktorí sa rozhodli putovať pešky, bol vybavený po oboch stranách pohodlným a nádherným stĺporadím. Nahrnulo sa ich tam už veľa tisíc a prechádzali čulo oboma smermi. Cesta uprostred bola oživená stádami a mulicami, jazdci a vozy prúdili po oboch stranách sem aj tam, bez toho aby si prekážali. Bolo vidieť, že všetci sa čudujú tomu pohodliu a tej nádhre a nový kráľ aj jeho nevesta boli rovnako vo vytržení nad pohybom a životom toho veľkého davu, ako boli šťastní svojou vzájomnou láskou.

„S úctou a vďakou spomínajte na hada,“ ozval sa muž s lampou, „dlhuješ mu za svoj život a tvoje národy mu dlhujú za most, ktorý spojil tieto susedné brehy a oživil ich ako spoločnú krajinu. Tie plávajúce a svietivé drahokamy, zvyšky jeho obetovaného tela, stali sa základnými piliermi tohto nádherného mosta, na ktorom sa sám zbudoval a na nich sa bude sám udržiavať.“

Ostatní ho práve chceli požiadať, aby im objasnil to podivuhodné tajomstvo, keď bránou chrámu vstúpili štyri krásne dievčatá. Podľa harfy, slnečníka a skladacej stoličky poznali ihneď Ľaliine družky, avšak štvrtá, krajšia nad tamtie tri, bola neznáma dievčina, ktorá sa ponáhľala spolu s nimi cez chrám so sesterským prekáraním a teraz s nimi stúpala po striebornom schodisku.

„Budeš mi na budúce viac veriť, moja milá žena?“ obrátil sa muž s lampou ku kráske.
„Blažený je každý tvor, ktorý sa dnes ráno vykúpe v rieke!“

Omladnutá a opeknená starena, u ktorej z minulej podoby už nezostala ani stopa, objala oživenými, mladistvými pažami muža s lampou, ktorý prívetivo prijímal jej nežnosťky.

„Keď by som ti bol príliš starý,“ povedal s úsmevom, „môžeš si dnes zvoliť iného manžela. Odo dneška neplatí žiadne manželstvo, keď nebude nanovo uzavreté.“

„Či nevieš,“ odpovedala, „že aj ty si omladol?“

„Je mi milé, že sa tvojim mladým očiam javím ako statný mladík, prijímam nanovo tvoju ruku a rád s tebou prejdem do nového veku.“

Kráľovná sa privítala s novou priateľkou a zostúpila s ňou aj s ostatnými družkami dovnútra do oltára, zatiaľ čo kráľ, stojaci medzi oboma mužmi, hľadel na most a sledoval pozorne hemženie ľudí.

Jeho spokojnosť však netrvala dlho, lebo uvidel niečo, čo v ňom na chvíľu vyvolalo rozmrzenosť. Veľký obor, ktorý, ako sa zdalo, sa ešte celkom neprebral z ranného spánku, potácal sa cez most a spôsobil tam značný neporiadok. Vstal ako obyčajne rozospatý a predpokladal, že sa vykúpe v známej zátokke rieky, namiesto zátoky našiel pevnú zem a tak sa vydal neisto na cestu po širokej dlažbe mosta. Aj keď pri tom šliapal čo najnešikovnejšie medzi ľuďmi a dobytok, čudovali sa všetci jeho prítomnosti, ale nikto ho nepocítil, keď mu však slnko začalo svietiť do očí a on zodvihol ruky, aby si ich pretrel, posúval sa tieň jeho obrovských pästí za jeho chrbtom tak silno a nemotorne na všetky strany, že ľudia a zvieratá sa hromadne prekoprcali jeden cez druhého, boli rôzne postihovaní a nachádzali sa v nebezpečenstve, že budú zmetení do rieky.

Keď kráľ zbadal túto surovosť, nevdojak siahol po meči, rozmyslel si to však a pozrel sa pokojným pohľadom najprv na svoje žezlo, potom na lampu a na veslo svojich druhov.

„Čítam tvoje myšlienky,“ ozval sa muž s lampou, „ale my so všetkými svojimi silami sme bezmocní, voči tomuto bezmocnému. Buď pokojný. Je to naposledy, čo škodí a našťastie je jeho tieň odvrátený od nás.“

Obor sa medzitým dostával stále bližšie. Od údivu nad tým, čo uvidel precitnutými očami, klesli mu ruky, takže už neškodil a s otvorenými ústami vkročil na námestie.

Práve zamieril k dverám chrámu, keď sa naraz zastavil uprostred námestia, pevne pripútaný k zemi. Stál tu ako obrovský, mohutný stĺp z červenkastého, lesklého kameňa a jeho tieň ukazoval hodiny, ktoré boli vyznačené v kruhu okolo neho, zasadené do zeme nie v podobe číslic, ale v ušľachtilých a významu plných obrazoch.

Nemálo sa zaradoval kráľ, keď videl tieň obludy mieriť takým užitočným smerom, nemálo sa

začudovala kráľovná, keď vystúpila nahor z oltára so svojimi pannami, vycifrovaná v najväčšej nádhere a zbadala čudnú sochu, ktorá temer zakrývala výhľad z chrámu smerom k mostu.

Medzitým, keď sa obor zastavil a stál bez pohnutia, nahrnuli sa k nemu ľudia, obklopili ho a žasli nad jeho premenou. Odtiaľ sa zástup obrátil k chrámu, celkom ako keby si ho všimol až teraz a tlačil sa k dverám.

V tej chvíli sa jastrab so zrkadlom vznášal vysoko nad domom, zachytil svetlo slnka a odrazil ho na skupinu stojacu na oltári. Kráľ, kráľovná a ich sprievodcovia sa v šerosvite chrámovej klenby zdali náhle akoby ožiarení nebeským leskom a ľud padol na kolena. Než sa zástup spamätal a vstal, zostúpil už kráľ so svojou družinou do oltára, aby sa odobral skrytými priestormi k svojmu palácu a ľud sa rozptýlil po chráme, aby uspokojil svoju zvedavosť. S údivom a úctou si prezeral troch vzpriamených kráľov, ale o to žiadostivejšie sa túžil dozvedieť, aká to je asi zvláštna hromada, skrytá pod kobercom vo štvrtom výklenku. Lebo, nech už to bolo akokoľvek, blahovoľná milosrdnosť rozprestrela cez zosunutého kráľa nádhernú prikrývku, cez ktorú by nepreniklo žiadne oko a ktorú by sa neopovážila zodvihnúť žiadna ruka.

Ľudia by sa nevedeli nabažiť pozeraniu a obdivovaniu a zástup, ktorý stále narastal, by sa bol v chráme sám umačkal, keby jeho pozornosť nebola odvedená opäť na veľké priestranstvo.

Znenazdania začali, akoby zo vzduchu, padať s cinkotáním zlatky na mramorové dosky námestia, najbližší pútnici sa na ne vrhli, aby sa ich zmocnili, na ďalších miestach sa tento zázrak opakoval, hneď tu, hneď tam. Nie je ťažké si domyslieť, že naše bludičky si na odchode chceli ešte raz povyraziť a utratili veselým spôsobom zlato z údov zosunutého kráľa. Lačno ľudia ešte chvíľu pobehovali sem i tam, tlačili sa a zasa rozbiehali, aj keď sa už nesykali žiadne zlatky. Nakoniec sa pomaly vytrácali, išli po svojich cestách a dodnes sa most hemží pútnikmi a na celej Zemi nie je chrám tak často navštevovaný.

Tu sa síce rozprávka končí, ale skutočná, najzácnejšia, najvznešenejšia práca, ktorú človek môže robiť, začína. Práca s poznávaním a zažívaním hlbokých umeleckých obrazov, ktoré prenikajú do nadčasových výšok a hĺbok človeka. V predkladanom umeleckom dielku – duchovnom briliante – je načrtnutá ako vnútorná cesta človeka, tak aj vesmírna cesta ľudstva.

Dnešná etapa vývoja ľudstva je načrtnutá na začiatku rozprávky. Prevažná časť ľudstva však ešte ani nevie, že stojí pred riekou, ktorú má preplávať. V Biblii, v Starom Zákone to bola rieka Jordán, ktorú museli kmene Židov prekročiť, aby sa naplnili Hospodinove proroctvá o plnohodnotnom, šťastnom živote plnom hojnosti. V Novom Zákone už ľudstvo pristupuje ku krstu vodou rieky Jordán a ku krstu Duchom Svätým, takže ľudstvo sa behom posledných dvoch tisícročí začalo rieky poznania rieky Vesmírneho Života dotýkať.

Bludičky, mihotavé svetielka múdrosti, ktoré môžu zmenšovať alebo zväčšovať silu poznatkov a informácií človeka, môžu čln smerovania ľudstva stabilizovať, alebo aj prevrátiť. Ľudstvo sa dnes ďalej nedostalo. Stále si plne neuvedomuje silu informácie, opierajúcu sa o etickú mriežku Vesmíru, pravú silu slova, takže svojim nezriadeným šantením ohrozuje svoju vlastnú plavbu cez rieku, ktorá svojim charakterom nadobúda stále hrozivejší, nebezpečnejší charakter pobrežného reliéfu. Rieka sa vďaka človeku stáva miestami bahnitou, inde zdanlivo životodarná voda úplne mizne.

Hrozby narastajúcich civilizačných chorôb psychosomatického charakteru, ktorých je asi 55-65%, v posledných rokoch strata mozgovej hmotnosti mladých ľudí až o 10% vplyvom nadmerného využívania elektronických vymožeností PC, tabletov, smartfónov, hlavne Internetu a informačných sietí sa všeobecne ignoruje ako sprievodný znak „modernej civilizácie“. Narastajúce sociálne napätie ústiace do degradácie mnohých kultúrnych a etických hodnôt a vzrastu medzinárodného terorizmu a verejnej agresie sa taktiež pokladá za normálne. V knihe „Prečo sa zbláznilo počasie“ (Ekokonzult, Bratislava 2015) sa jednotlivým aspektom venujeme detailnejšie, takže čitateľom odporúčame túto historiografickú knihu ponúkajúcu nielen všeobecné, ale aj veľmi konkrétne, aplikačne jednoduché osobné, rodinné, aj spoločenské riešenia.

Práve v príbehu Johanna Wolfganga Goetheho o prekrásnej Lalii, je možné využiť alebo aj

zažiť silu veľkého umenia, vzor, ideál umenia, ktoré by malo stáť pri prebúdzaní plnohodnotného života, opierajúceho sa o trojčlenné bytie človeka: fyzického tela – duše – ducha trojitou silou, ktorú každý moderný človek má zobúdzat' a uplatňovať – celostnú múdrosť, estetickú harmóniu, intuitívnu zbožnosť.

Prvé čítanie tejto rozprávky opierajúcej sa o archetypy Vesmírneho Človeka, prinesie okrem tajuplného tušenia harmónie, rozpaky a zmätok. Ako vo všetkom novom, aj tu je dôležitá trpezlivosť, sústavná každodenná práca, čítanie Biblie a iných inšpirovaných textov a nekonečná pokora, bez ktorej je akákoľvek práca zbytočná.

Pri transformácii človeka sa jedná o Vesmírnu prácu, kde človek prináša len svoju úbohú ľudskú snahu a pokusy, väčšia časť práce spočíva na neviditeľných, ale mimoriadne skutočných a mocných duchovných silách, ktoré stáli ako pri vzniku ľudského života, tak aj počas jeho každodenného úsilia a prechodu do vyšších dimenzií, ktoré bežne nazývame smrťou.

Názna symbolov, práca s farbami, alebo aj hlbšie poznanie mnohorozmernej osobnosti človeka môžete získať z druhého dielu „Zlatomeničstvo pre každého“, ktorá je dnes prístupná predovšetkým v elektronickej podobe vo formáte pdf na webstránke www.sirosa.sk.